

Allahova jednoća u gospodarenju

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

Muhammed b. Ibrahim el-Hamed

Prijevod:

Mersed Suljkanović

Revizija:

Ersan Grahovac

2014 - 1435

IslamHouse.com

﴿توحيد الربوبية﴾

« باللغة البوسنية »

محمد بن إبراهيم الحمد

ترجمة:

مرثد سوليكانوفيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2014 - 1435

IslamHouse.com

Allahova jednoća u gospodarenju – Muhammed ibn Ibrahim el-Hamed

Uvod:

Hvala Allahu, samo Njega hvalimo i od Njega pomoć i oprost grijeha tražimo, i utječemo se Allahu od zla naših duša i od naših loših djela. Onoga koga Allah uputi ne može ga niko u zabludu odvest, a onoga koga Allah pravedno u zabludi ostavi ne može ga niko uputiti. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha Koji je Jedan i nema sudruga i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik, neka je na njega Allahova pohvala i mir, i na njegovu porodicu i sve one koji ga slijede, a zatim:

Tevhidur-rububijeh ili Allahova jednoća u gospodarenju je među najbitnijim poglavljima u akidi, a to je zbog toga što je povezan sa najvećom osnovom u vjeri i najvećom obavezom, a to je vjerovanje u Uzvišenog Allaha. Od poglavlja koje sadrži u sebi vjerovanje u Allaha jeste vjerovanje u Allahov rububijet, tj. da je Allah Jedinu Gospodar, što podrazumijeva Allahovu apsolutnu samostalnost u stvaranju, opskrbljivanju i uređivanju svega onoga što je stvorio.

Od stvari koje ukazuju na bitnost ovog poglavlja jesu veličanstveni plodovi ovoga vjerovanja, tako da znanje o njemu i vjerovanje u sve što iz toga proističe, u nama budi veličanje Gospodara i Njegovo slavljenje,

nadu u Njega, ljubav prema Njemu, strah od Njega i druge plodove tog vje

rovanja. Zato ne treba zanemarivati bitnost ovoga poglavlja, kao ni ostavljanje govora o njemu. Sa druge strane nije ispravno da se ova vrsta tevhida učini krajnjim ciljem, kao što je to slučaj apologetičara (koji smatraju da je krajnji cilj i najveća zadaća spoznaja Gospodara) već je kranji cilj u tevidu spoznaja tevidul-uluhijeh – Allahovog isključivog prava da bude obožavan, kao što će uskoro doći pojašnjenje toga.

U narednim redovima ćemo u kratko pojasniti ovaj rad o čemu govori na osnovu slijedećih tačaka:

- Pojašnjenje definicije i značenja tevidur-rububijeh - Allahove jednoće u gospodarenju;
- Pojašnjenje značenja riječi: „Rabb“ - Gospodar;
- Različiti naziv za ovu vrstu tevhida;
- Dokazi za ovu vrstu tevhida;
- Negiranje Allahovog gospodarstva;
- Vrste Allahovog gospodarstva nad Njegovim robovima;
- Tevidur-rububijeh nije krajnji cilj u tevidu;
- Neki plodovi ovog tevhida i neke njegove koristi;
- Šta je suprotno tevidur-rubijeh?
- Sekte koje su učinile širk u ovoj vrsti tevhida.

I na kraju molim uzvišenog Allaha da nas okoristi onim što kažemo i što čujemo i da učini naša djela iskrena tražeći time Njegovo lice i da nam oprostí naše propuste i greške On je to, doista, u stanju učiniti i brz u odazivanju

na to, a Allah najbolje zna i neka Allahova pohvala i mir na našeg poslanika Muhammeda, na njegove porodicu i sve ashabe.

Muhammed ibn Ibrahim el-Hamed
Ez-Zelfi, poštanski broj: 460
www.toislam.net

Definicija i značenje Tevhidur-rububijeh

Definicija Allahove jednoće u gospodarenju jeste: Tevhidur-rububijeh ili Allahova jednoća u gospodarenju je čvrsto vjerovanje da je Allah Jedini Gospodar i Posjednik svega postojećeg, da je On Stvoritelj svijeta, Onaj Koji oživljava i usmrćuje, Onaj Koji opskrbljuje i Koji je posjednik potpune moći, Onaj Koji nema partnera u vlasti, Kome ne treba zaštitnik, Čiju odredbu i naređenje niko ne može odbiti, Čiju presudu niko ne može odbiti, Onaj Koji nema suparnika, niti Mu je iko sličan, niti je iko nazvan Njegovim imenima, niti iko može biti saučesnik Njemu u djeliću Njegovog

gospodarstva i onome što iziskuju Njegova imena i svojstva.¹

Postoji i druga, sažetija, definica za ovu vrstu tevhida, a to je: Allahova jednoća u Njegovim djelima i postupcima.

Neki nazivi za ovu vrstu tevhida

Za ovu vrstu tevhida tj. Allahove jednoće u gospodarenju postoje različiti nazivi kao što su:

1. Tevhidur-rububijeh
2. Et- Tevhidul-`ilmijj – tevhid vezan za znanje (o Allahovim osobinama i djelima);
3. Et- Tevhidul-habrej – tevhid vezan za obavijest (o Allahovim osobinama i djelima);
4. Tevhidul-ma`rifeh vel-isbat – tevhid spoznaje Allaha i potvrde onoga što je potvrdio Sebi;
5. Et-tevhidul- i`tikadij – tevhid vjerovanja.

Pojašnjenje značenja riječi: „Rabb“ - „Gospodar“

Riječ „Rabb“ – „Gospodar“ se jezičke strane dolazi sa različitim značenjima. Rekao je Ibn Menzūr: „Riječ *Gospodar* se u jeziku koristi za onoga koji

¹ Vidjeti: *Tejsirul-azizil-hamid*, Sulejman ibn Abdullah, 33-34., i *E'alamus-sunnetil-menšureh*, 55., Hafiz el-Hakemi, i *El-Iršad ila sahihil-'itikad*, 16.

vlada, koji je predvodnik, uređivač, odgajatelj, uspostavljač i onoga koji daje blagodati.“

Također je rekao: „**Ne koristi se u apsolutnom smislu osim za Uzvišenog Allaha, a kada se koristi za nekoga drugog koristi se određeno i ograničeno kao npr: 'gospodar toga i toga'.**“

Zatim je rekao: „**U arapskoj poeziji je povremeno taj izraz korišten za nekoga pored Allaha, ali nije mnogo, i osim poezije nigdje se ne koristi na takav način.**“

Potom je rekao: „**Gospodar svega postojećeg je Onaj Koji vlada time i ima pravo na sve to, kao što se koristi izraz *sāhib* – vlasnik, kada se kaže da je neko gospodar nečega tj. da je to u njegovom vlasništvu. Pa ko god posjeduje nešto on je gospodar (rabb) toga, tako se kaže gospodar stoke, gospodar kuće ili taj i taj je gospodar kuće, ili one su gospodarice pletenica – *rabbatul-hidžal*.**“

Što se tiče riječi *Gospodar* kao Allahovog imena, ono ima značenje: stvaranje, naređivanja i posjedovanja, kao što je rekao Uzvišeni: *Uistinu On sve stvara i naređuje.* (el-A`rāf, 54.) i rekao je: *To je Allah, Gospodar vaš Njemu pripada vlast.* (Fātir, 13.)

Rekao je Ibn Menzūr: „**Gospodar je Uzvišeni Allah, On je Gospodar svega postojećeg i njegov vlasnik, Njemu pripada Gospodarstvo nad svim stvorenjima i u tome nema sudruga, i On je Gospodar svih drugih gospodara i Vlasnik svih ostalih vlasnika.**“

Dokazi za tevhidur-rububijeh- Allahovu jednoću u gospodarenju

Dokazi za Allahovu jednoću u gospodarenju su mnogi i raznoliki koji svi ukazuju na Allahovu jednoću u vladanju svim Svojim robovima. Tako je Allah svojim robovima predočio neke stvari koje kad bi o njima istinski razmislili one bi ih jasno uputile na to da postoji Stvoritelj i Uređivač ovog svemira. Kur'an je prepun dokaza koji ukazuju na Allahovu jednoću u gospodarenju kao što je govor Uzvišenog: *Hvala Allahu Gospodaru svih svjetova.* (el-Fātiha, 2.)

i govor Uzvišenog: *Allah je Opskrbljivač, Moćni i Jaki.* (ez-Zārijāt, 58.)

i govor Uzvišenog: *Njegovo je, kada nešto hoće, samo da kaže: „Budi“ i ono bude. Pa neka je slavljen Onaj u Čijoj je ruci vlast nad svim i Njemu ćete se vratiti.* (Jāsin, 82-83.)

i govor Uzvišenog: *Stvaranje nebesa i Zemlje, smjena noći i dana, lađa koja morem plovi s korisnim tovarom za ljude, kiša koju Allah pušta s neba pa tako u život vraća zemlju nakon mrtvila njezina – po kojoj je rasijao svakojaka živa bića, promjena vjetrova, oblaci koji između neba i Zemlje lebde – doista su dokazi za one koji imaju pameti.* (el-Bekare, 164.)

i govor Uzvišenog: *Allah vas stvara, i opskrbljuje; On će vam život oduzeti i na kraju vas oživiti. Postoji li ijedno božanstvo vaše koje bilo šta od toga čini? Hvaljen neka je On i vrlo visoko iznad onih koje Njemu smatraju ravnim!* (er-Rūm, 40.)

Od dokaza koji dokazuju Allahovo gospodarstvu nad Svojim robovima su slijedeće stvari:

1. Ukazivanje fitre (iskonske prirode usađene u čovjeku) na to – a to podrazumijeva da je Uzvišeni Allah usadio i stvorio Svoje robove na tome da priznaju Njegovo gospodarstvo i da je On Stvoritelj, Opskrbitelj, Uređivač, Onaj Koji usmrćuje i oživljava. Tako da je vjerovanje u Allahovo gospodarstvo urođeno i usađeno svojstvo u prirodi svakog čovjeka i niko to ne može odbiti, niti otkloniti od sebe. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahimehullah: „Vjerovanje u priznavanje Tvorca je usađeno u fitri, kao što je rekao Allahov Poslanik, sallallahu `alejhi ve sellem: **'Svako dijete se rodi na fitri (čistoj vjeri).'** (Buhari, 1358., Muslim, 2658.) jer priroda čovjeka sadrži u sebi priznavanje postojanja Allaha i nadu u Njega i to podrazumijeva značenje šehadeta: **'Nema istinog božanstva osim Allaha.'**, jer je Bog Onaj Koji se spoznaje i obožava.“ Zbog toga su mnogobošci u predislamskom periodu priznavali Allahovu jednoću u gospodarenju uz njihov širk-mnogoboštvu u uluhijjetu-Allahovoj jednoći u

obožavanju. Na to ukazuju njihove pritvrđene pohvale u njihovim pjesmama i stihovima kao što je govor `Antare:

*O ti koji odbjaš gdje je od smrti pribježište, ako je moj
Gospodar na nebesima jē odredio*

Kao i stihovi Zuhejra ibn Ebi Sulmā:
*Allahu ništa nije sakriveno što je u vašim dušama, kako
bi sakrili, koliko god krili Allah zna
Ogđađa i ostavlja u knjizi sačuvano, za Dan suđenja ili
možda će požuriti pa prije račun svesti.*

Allah nam je pojasnio to (njihovo priznavanje gospodarstva) u Kur`anu kao što je govor Uzvišenog: „**A da ih upitaš ko je stvorio nebesa i zemlju i potčinio sunce i mjesec sigurno će reći: „Allah.“ Pa kuda se odmeću.**“ (el-`Ankebut, 61.)

2. Dokazi u nama samima – duša je jedan od velikih Allahovih znakova koji ukazuju na Njegovo gospodarstvo, pa kada bi čovjeku bilo omogućeno da pogleda u sebe i da vidi kakva čuda su prisutna u njemu samom, shvatio bi da iza toga stoji Gospodar Koji je mudar i da je On Stvoritelj i Svemogući.

Rekao je Uzvišeni: ***I uobličio vas na najljepši način i Njemu ćete se vratiti.*** (et-Tegābun, 3.) i rekao je: „**Tako mi duše i Onoga Koji je stvori.**“ (eš-Šems, 7.)

3. Dokazi oko nas – kao što je rekao Uzvišeni: *Mi ćemo im pružati dokaze Naše u prostranstvima svemirskim, a i u njima samim, dok im ne bude sasvim jasno da je Kur'an istina. A zar nije dovoljno to što je Gospodar tvoj o svemu obaviješten?* (el-Fussilet, 53.), pa kada bi čovjek razmislio o prostranstvima oko njega i svih znamenja koja je Allah dao u njima, spoznao bi da postoji Stvoritelj Koji je stvorio ovaj svemir i da On sve poznaje i da je mudar.

Negiranje Allahove jednoće u gospodarenju

Allahovu jednoću u gospodarenju nije niko negirao, osim male skupine iznimnih slučajeva od oholnika i inadžija, negirajući tako ono što je usađeno u njihovoj fitri, tako da je njihovo negiranje samo jezicima dok njihove duše isto priznaju.

Od najpoznatijih koji po negiranju rububijeta je Faraōn koji je rekao svome narodu kao što nas je o tome obavijestio uzvišeni Allah (citirajući faraona): *Ja sam vaš najveći gospodar.* (en-Nāzi`āt, 24.) i govor Uzvišenog (citirajući faraona): *Ja ne znam da vi imate drugog boga pored mene.* (el-Kasas, 38.), i ovaj njegov govor je bio samo tvrdnja za koju nije imao dokaz, čak i on sam nije vjerovao u to što je govorio. Rekao je uzvišeni Allah prenoseći u govoru Musāa: *Reče: „Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja, i ja mislim da ćeš ti, o faraone,*

sigurno nastradati." (el-Isrā`, 102.), i obavijestio je Uzvišeni, Onaj Koji poznaje ono što duše krije da je govor faraona i njegova tvrdnja nije bila utemeljena na vjerovanju i ubjeđenju, već je to samo bilo oholjenje i inat, kao što je rekao Uzvišeni: ***I oni ih, nepravedni i oholi, porekoše, ali su u sebi vjerovali da su istinita, pa pogledaj kako su skončali smutljivci.*** (en-Neml, 14.)

Od drugih primjera ljudi koji su negirali tevhidur-rububijje su komunisti, dotle da su čak negirali postojanje Uzvišenog Allaha, gradeći to na svojoj prljavoj i pokvarenoj akidi koja se gradila na nevjerovanju u nevidljivo i vjerovanje samo u materiju. Oni su time, u suštini, samo učinili da su Allaha nazvali drugim imenom, time što su počeli obožavati prirodu i opisali je opisima savršenstva koja ne dolikuju osim uzvišenom Allahu, pa su tako rekli: „**Priroda je mudra, prioda stvara.**“, i slično tome. Njihov govor i tvrdnja je neispravna i odbačena, čak su se oni koji slijede ovo ubjeđenje razdijelili i počeli da proklinju jedni drugi i da proglašavaju „nevjericima“.

Vrste Allahovog gospodarstva nad Svojim robovima

Allahovo gospodarstvo nad Svojim robovima je dvije vrste:

1. **Opće gospodarstvo** – koje obuhvaća sve ljude, dobro i loše, vjernike i nevjernike, u što spada Njegovo stvaranje stvorenja, njihova opskrba,

njihova uputa na sve ono što im je korist za njihov opstanak na dunjaluku.

2. **Posebno gospodarstvo** – u što spada Njegovo odgajanje Svojih robova vjernika, pa ih odgaja na vjerovanju i pomaže u tome, i vlada njima i štiti ih od stvari koje ih odvrćaju od Njega, otežavaju im put ka Njemu ili se postavljaju između Njega i njih. Biće da je u ovome sakrivena tajna toga što je većina dova poslanika sadržana riječ Gospodar – Rabb, jer su sve njihove potrebe sadržane u ovom obliku Allahovog posebnog gospodarstva.

Allahova jednoća u gospodarenju nije krajnji cilj od oblika tevhida

Tevhidur-rububijeh ili Allahova jednoća u gospodarenju je istina i bitnost ovoga je ogromna, i vjerovanje jednog roba nije ispravno bez njega. Međutim, ova vrsta tevhida nije konačni cilj zbog kojeg su došli poslanici i zbog kojeg su objavljivane knjige, i onaj ko vjeruje samo u njega nije došao sa potpunim tevhidom, jer je Allah naredio da se On obožava, čime se dostiže savršenstvo duše i njena ispravnost i svrha, a nije se ograničio samo na naređivanje potvrde Njegovog gospodarstva, kako to rade apologetičari.

Dodaj tome da su mnogobošci vjerovali u tevhidur-rububijeh, kao što smo spomenuli, i unatoč tome to ih nije uvelo u vjeru islam, jer je priznavanje i vjerovanje tevhidur-rububijeh nedovoljno samo po sebi,

već je nužno i potrebno ostvarenje tevhidul-uluhijeh Allahove jednoće u obožavanju.

Također, tevhidur-rububijeh je usađen u čovječijoj fitri, pa da je on krajnji cilj ne bi bilo potrebe za slanjem poslanika i objavljivanjem knjiga.

Neki plodovi vjerovanja u Allahovu jednoću u gospodarenju

Vjerovanje u Allahovu jednoću u gospodarenju ima veliki uticaj i mnoge plodove, pa kada čovjek bude ubijeđen da ima Gospodara i Stvoritelja i da je to Uzvišeni Allah, i da je Taj Gospodar Gospodar i Vlasnik svega postojećeg, da čini sa time šta želi, da je apsolutni Upravitelj Svojim robovima, da Mu ne izmiče ništa ni koliko trunka na nebesima i na zemlji, tada Ga čovjekova duša zavoli, veže se za Njega, i smiri se spominjanjem Njega. Tada ga ne mogu potresti oluja i iskušenja, već se svome Gospodaru okrene dovom, traženjem utočišta kod Njega, tražeći Njegovu zaštitu, i biva stalno u strahu da u njegovim djelima bude nedostataka, bojeći se svojih grijeha, jer on zna moć svoga Gospodara nad njim, i da je on pod Njegovom moći i vlasti, pa svime time rezultirala bogobožnost, a bogobožnost je vrhunac svake stvari, čak je ona jedan od ciljeva ljudskog postojanja.

Zbog toga je Allahov Poslanik, sallallahu `alejhi ve selem, rekao: „**Osjetiće slast imana ko bude zadovoljan da mu bude Allah Gospodar, islam vjera, a Muhammed Poslanik.**“ (Muslim, 34., Ahmed, 208/1.),

pa kada spozna da je Allah Taj koji oživljava i usmrćuje, Onaj koji daje štetu i korist, i da ono što ga je zadesilo nije ga moglo mimoći kao i što ga je mimoišlo nije ga moglo zadesiti i da sve stvari pripadaju Allahu, to mu olakša suočavanje sa svime i hrabrost bez prisutnosti straha, pa time sebe oslobodi od robovanja stvorenjima, kao što u njegovom srcu nema straha ni od koga osim od Uzvišenog Allaha. Tako uviđamo i da tevhidur-rububijeh iziskuje tevhidul-uluhijeh – vjerovanje u Allahovu jednoću u obožavanju. Govor o rezultatima i plodovima tevhidur-rubijeta ne može se obuhvatiti i pobrojati, i ovo što smo nabrojali su samo neki pokazatelji koji o tome govore i na osnovu njih se analogno može doći do drugih.

Šta je suprotno Allahovoj jednoći u gospodarenju

Tevhidur-rububijetu je suprotan ateizam, poricanje postojanja Gospodara Uzvišenog.

Suprotna su mu, također, neka ubjeđenja u kojima se čini saučesništvo Allahu u bilo čemu od uređenja svemira, poput stvaranja, uništenja, oživljavanja, usmrćivanja, pribavljanja koristi, otklanjanja štete ili slično tome, u čemu je sadržano Allahova jednoća u gospodarstvu.

Također, suprotno tevhidur-rububijetu je i pripisivanje sudruga Allahu u zasluživanju nekog nekog od Njegovih imena i posjedovanju nekog od Njegovih svojstava, kao što je poznavanje umu nedokučivih stvari,

zatim kao što je apsolutno veličanstvo, apsolutna veličina i slično tome.

Suprotno mu je i vjerovanje da neko pored Allaha može propisivati zakone, jer je On jedini Gospodar, i Njegovo gospodarstvo obuhvaća Njegovo vladanje i kosmičko i šerijatsko određivanje.

Sekte koje su učinile širk u ovoj vrsti tevhida

Postoje narodi koji su učinili širk u rububijetu, kao i sekte koji su učinile širk u rububijetu kao što su:

1. **Medžusije** (zoroastrejci) – koji su nazvani „Aslijeh – koji vjeruju u osnovu“ a to zato što vjeruju u dvije osnove, a to su: svjetlost i tama. Pa tako kažu da je svjetlo odvijek, a da je mrak nastao naknadno.
2. **Senevijeh** – ili oni koji vjeruju u dvije vječne materije. Oni vjeruju da su svjetlost i tama odvijek i zauvijek, suprostavljajući se time medžusijama koji su govorili o naknadnom nastanku tame, ali su ipak govorili o njihovoj različitosti u suštini, prirodi, djelovanju, opisu, mjestu, vrsti, tijelu, duši, tako nisu govorili da su te dvije materije iste u osobinama i djelovanju,

već su rekli da im je zajednička samo njihova vječnost.

3. **Manevijeh** – misli se na sljedbenike Manija ibn Fātika, koji kažu da je svijet stvoren od dvije praiskonske osnove, tvrdeći kako su različite u suštini, izgledu, djelovanju i uređenju.
4. **Kršćani** – koji tvrde i vjeruju u trojstvo, to ne znači da su oni svijetu pripisali tri gospodara koji su odvojeni jedan od drugoga, već su složni da je jedan Stvoritelj, pa kažu: „U ime oca, sina i svetog duha, a jedan je Bog.“ I kažu: „Jedan je osnovi, a tri u utjelovljenju.“ Što se tiče utjelovljenja to ni sami nisu u stanju objasniti. Ovaj njihov govor je sam po sebi kontradiktoran, tako da sama ta kontradiktornost i zamišljanje te njihove tvrdnje je dovoljno za njegovo pobijanje. Rekao je šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahimehullah: „Zbog toga je jedan skupina razumnih ljudi rekla: 'O svim ljudskim tvrdnjama u vjerovanjima je moguće formirati neku predstavu, osim tvrdnje kršćana, zbog toga što o onome što su postavili za vjerovanje ni sami ne mogu formirati predstavu, već su samo pričali na osnovu neznanja. Zato su im se u njihovim govorima spojile mnoge kontradiktornosti, pa su zbog toga neki od njih rekli: 'Kada bi se skupilo deset kršćana razišli bi se na jedanaest govora.' Dok je druga skupina

rekla: 'Kada bi upitao neke kršćane i njihove supruge i sinove o njihovom tevhidu, čovjek bi ti odgovorio jednim govorom, njegova supruga drugim, a njegov sin trećim.'²

Ibnul-Kajjim kaže: „Što se tiče onoga o čemu ste obavijestili da vjerujete, mi ne poznajemo ni jedan ummet da se više od vas razišao oko toga koga obožava. Kada bi upitao nekog čovjeka, njegovu suprugu, sina, oca o njihovoj vjeri svaki bi dao različit odgovor.'³

Čak je o njima rečeno: „Kada bi otišao kod bilo kojeg kršćana na zemaljskoj kugli i upitao ga da ti predoče stvarnost svoje vjere i ubjeđenja, i da ti jasno predoči šta vjeruje po pitanju `Isāa ne bi to bio u stanju.'⁴

Također je šejh Rahmetullah el-Hindī pojasnio u svojoj knjizi *Trijumf istine* sve kontradiktornosti u njihovom vjerovanju, kao i šejh Muhammed Ebu Zehre u svojoj knjizi: *Predavanja o kršćanstvu*.

5. **Kaderije** – koji su u stvarnosti mušrici po pitanju rububijeta, što je od osnova njihovog mezheba i ubjeđenja, jer vjeruju da je čovjek stvoritelj svojih

² Vidjeti: Ibn Tejmije, *El-Dževabus-sahih li men beddele dinel-mesih*, 2/155.

³ Vidjeti: Ibnul-Kajjim, *Hidajetul-hajara fi edžvibetil-jehudi ven-nesara*, 321.

⁴ Vidjeti: Ibrahim el-Džebhan, *Ma jedžibu en ja`rifehul-muslimu an haka`ikin-nasranijje vet-tebšir*, 13.

djela (neovisno od Allahove kontrole), pa su time svakom stvorenju ponaosob pripisali stvojestvo stvaranja svojih djela. Svojestvo stvaranja se pripisuje samo Allahu, kao što kaže Uzvišeni: *Allah vas je stvorio i ono što radite.* (es-Saffāt, 96.) a postupci robova ne izlaze iz uopštenosti Allahovog stvaranja.

6. **Filozofi Dehrije** – koji po svome govoru vjeruju u kretanje devet planeta, a da je deveta od njih Atlas koja pokreće sve ostale planete, pa su ga učinili pokretačem svih događaja, kao što vjeruju i da Allah stvara ono što određuje na Zemlji.
7. **Obožavaoci kipova među arapskih i drugim mušricima** – koji su vjerovali da kipovi pribavljaju korist i nanose štetu, pa su im se zbog toga približavali i umiljavali, i njima zavjetovali i od njih blagoslov tražili.
8. **Ekstremne sufije** – zbog njihovog pretjerivanja u pogledu evlija i njihove tvrdnje da oni štete i koriste (nakon smrti), i da imaju moć vladanja svemirom i da poznaju nevidljivo, i vjeravanja u vahdetul-vudžud (božijeg utjelovljenja u svemu stvorenom) i u to da sve stvari učestvuju u rububijetu (gospodarenju).

9. **Rafidije** – zbog njihovog govora da dunjaluk i Ahiret pripada Imamu i da sa njima čini šta želi, i da je zemlja sa kabura Husejna lijek za svaku bolest, i sigurnost za bilo koji strah, kao i zbog njihovog govora da njihovi imami poznaju nevidljivo, kao i da poznaju čas svoje smrti i da ne umiru osim kada to oni sami dozvole. Sva ova uvjerenja su apsolutna neispravnost koji u osnovi ne zahtjeva dokaz za pobijanje, već njegova očevidna neispravnost ne zahtijeva dodatno pobijanje.
10. **Nusajrije** – zbog njihove tvrdnje da je Alija ibn Ebi Talib, radijallahu `anhu, božanstvo i da vlada svemirom, zatim njihovog opisivanja njega opisima koji ne dolikuju osim Uzvišenom Allahu, uzimajući u obzir njihovo razilaženje po pitanju toga. Neki od njih su rekli da Alija živi u Suncu pa su nazvani šemsijje. Drugi su rekli da živi na Mjesecu pa su nazvani kamerije. A drugi opet da živi u oblacima, pa bi kada bi vidili oblak rekli: „**Neka je mir na tebe, vođo pravovjernih.**“⁵
11. **Drūzi** – zbog njihovog govora o božanstvu vladara po imenu el-Hakim Bi Emrillah, i

⁵ Vidjeti: Dr. Ahmed el-Hatib, *el-Harekatul-batinijje fil-'alemil-islamijj*, 341., Sabit Ta'mijje, *Dirasatun fil-firek*, 42., Dr. Suhejr el-Fil, *en-Nusajrijje*, 93-103., Sulejman el-Uzuni, *el-Bakuretus-sulejmanijje fi kešfi esrarid-dijanetin-nusajrijje*.

njihovog prelaženja granica po pitanju njega, kao i pripisivanja mu osobina koje ne dolikuju osim Allahu, kao što je njihov govor: „**On zna ono što oči kriomice gledaju, i ono što duše kriju.**“⁶

12. **Oni koji vjeruju u uticaj zvijezda, planeta ili imena** – kao što je slučaj onih koji prate kretanja zvijezda i kažu, pripisujući sebi poznavanje gajba, da onaj koji se rodi u toj i toj zvijezdi ili određenom mjesecu ili danu, ili ukoliko mu ime počinje određenim slovima zadesiće ga tako i tako, i tvrde: „**Na osnovu mjeseca tvog rođena po gregorijanskom kalendaru saznaješ svoju sudbinu, ili samo na osnovu tvog imena.**“

13. **Kanūnrije/oni koji pišu ustave** – to su oni koji izbjegavaju Allahov šerijat i odvrćaju od njega, i koji ljudima sude po zakonima koje su sami napisali, a koji su proizašli iz njihovih pokvarenih razmišljanja i smetlišta njihovih razuma.⁷

Sve ove skupine su neprijatelji Allahu jer uzimaju Njegova prava u gospodarenju, sudenju i propisivanju.

⁶ Vidjeti: Dr. Muhammed b. Ahmed el-Hatib, *'Akidetu Druz – ardu ve nakdu*, 117., i *el-Harekatul-batinije*, 233-238.

⁷ Vidjeti: Muhammed ibn Ibrahim, *Tahkimul-kavanin*.